

[Tēs paidatrophias analysin theōrētikēn kai praktikēn], dissertatione inaugurali ... / sistit T. Zwingerus.

Contributors

Zwinger, Theodor, 1658-1724.

Publication/Creation

Basle : J. Bertsch, 1680.

Persistent URL

<https://wellcomecollection.org/works/b3ktjk2u>

License and attribution

This work has been identified as being free of known restrictions under copyright law, including all related and neighbouring rights and is being made available under the Creative Commons, Public Domain Mark.

You can copy, modify, distribute and perform the work, even for commercial purposes, without asking permission.

Wellcome Collection
183 Euston Road
London NW1 2BE UK
T +44 (0)20 7611 8722
E library@wellcomecollection.org
<https://wellcomecollection.org>

DEO DVCE ATQVE AVSPICE!

T H S

2

ΠΑΙΔΑΤΡΟΦΙΑΣ

Α'νάλυσιν

Θεωρητικὴν ἢ Πρακτικὴν,

*DISSERTATIONE INAUGVRALI,
Ex Decreto & Auctoritate
Ordinis*

Medicorum Basiliensium Gratosissimi,

pro

Summis in Arte Medicâ Honoribus ac
Privilegiis DOCTORALIBUS legitimè
obtinendis,

publicæ Eruditorum censuræ sistit

M. THEODORVS ZVINGERVVS
Basiliensis.

Ad diem 8. Octobr. Anno M. DC. LXXX.

Loco horisque consuetis.

BASILEAE,

Typis JACOBI BERTSCHLI.

TRIGÆ MEDICORUM ABSOLVTISSIMÆ,
Nominis celebritate, Beneficiorum amplitudine,
Humanitatis illecebris, sibi felicissimè
conciliatæ, devinctæ,

V I R I S

Nobilissimis, Amplissimis, Excellentissimis, Experientiss.

DN. JOHAN. JACOBO WE PFERO, M.D.
variorum Principum, Comitum, Dynastarum, Reipublicæ
quin & Scaphusianæ Archiatro, uti felicissimo, ita longè
lateque famigeratissimo:

DN. CHRISTOPHORO HARDERO, M.D.
ejusdemque Civitatis Poliatro dignissimo, Hospiti non ita
pridem humanissimo:

DN. HENRICO SCRETÆ à Zavorziz
& Schotnau, M.D. Pract. apud Scaphusianos itidem felicissi-
mo, profundâ artis Spagiricæ notitiâ inclyto, Præceptori
suo exoptatissimo:

*Mecænatibus longè maximis, submissâ Thesium
Inauguralium consecratione, non sine pio venerationis
cultu, & votorum, quæ publica privataq; salus nun-
cupare jubet, sanctimoniâ l. m. q. assurgit*

A V C T O R.

Οὕτω κ' Εἰρεσθή.

THESIS I.

§.1. Παιδαρεοφία composita vox est ex nomine παῖς, ὁς, puellum atque puellam significante, & voce ἀρεοφία, quæ rursus ex α στερητικῷ & vocabulo τρεοφή, à τρέφω nutrio, alo, composita tabem seu abolitam nutritionem indigitat. Hujus Etymologiæ ratione igitur Παιδαρεοφία aliud nihil erit, quam Puerorum Tabes.

§.2. Ἀρεοφίας autem vox sæpius ad Hæcticorum, Phthysicorum, Scorbuticorum, hæreditariâ Lue Venereâ infectorum, vel aliis quoque diuturnioribus morbis afflictorum infantum Tabem extenditur: Verùm in præsentia rerum, ob temporis, quod ad prolixiorem illam materiam excutiendam amplius omninò requireretur, penuriam, de eâ solùm, quam Mesenterii obstructions plerunque producunt, τῶν παιδῶν ἀρεοφίᾳ agere constituimus.

THESIS II.

§.1. Definimus autem Παιδαρεοφίαν seu Tabem puerorum, *Morbum magnitudinis imminuta, cum privatione pinguedinis & carnis, partiumq; in toto corpore exiccatione, ortum à calore consumentis & defectu nutrimenti partibus adponendi, propter obstructions mesenterii.*

§.2. Definitio hæc præter genus, quod Morbum imminutæ magnitudinis esse dicimus, differentiam quoque complectitur tum à parte primariò affecta, tum à causis petitam.

§.3. Partes primariò affectæ sunt partes totius corporis molliores, Pinguedo, Caro & quæ inter reliquas existunt molliores. Pinguedo quidem ob laxiorem texturam primò

omnium colliquescit, pòst *Caro* reliquis mollior sensim consumitur; tandem quæ inter reliquas existunt laxiores, sed tenaces adhuc & solutu difficiles, humiditate paulatim absumptâ, exiccantur.

§.4. *Caro* autem cùm pro diversitate partium triplex hætenus statuatur, Musculorum, Viscerum & Glandularum, dispiciendum, quænam illarum consumptioni magis obnoxia? *Musculorum* quidem carnem in toto corpore deperdi, sensibus obvium est: *Glandularum*, quæ in mammis & hinc inde in corpore latitant carnem extenuari hætenus, quoad scimus, negavit nemo: *Viscerum* autê parenchymata (ita ipsorum *Caro* appellari consuevit) tantum abest, ut consumantur, ut potius infantum macie extinctorum sectiones illa sæpius adaucta demonstrârint. Ita *Glissonius* Tractatu de *Rachitide* cap. 2. Hepar in omnibus, quos *Rachitide* sublatos aperuit, iusto majus se invenisse asseverat.

§.5. Additur in definitione, *in toto corpore*, ut in limite statim pateat, de *Universali*, non de *Particulari* unius tantum membri *Atrophîâ* nobis negotium esse.

THESIS III.

§.1. Causæ, quarum in definitione facta mentio, sunt *Proxima* & *Antecedens*, quibus & reliquæ deinceps subjungendæ erunt. Proximam causam cum *Mercuriali* credimus esse tum calorem partium substantiam dissolventem & consumentem, tum nutrimenti partibus adponendi defectum, prout scilicet *Ἀρεοφίᾱ* nunc ut morbus, nunc ut symptoma consideratur: si enim consideretur ut morbus, immediata causa dicetur calor consumens; si ut symptoma, proximam faciet causam nutrimenti illius defectus. Hæc verò ut eo melius innotescant, Nutritionis historiam subnectendam arbitramur.

§.2. *Nutritio* restauratio est illius, quod in corpore est absumptum. In actione calidi insiti atque influentis in humidum partium primigenium particulæ semper aliquæ consumuntur, colliquescent, & vinculo solutæ in auras evolant, hinc *Natura*, sui conservationis studiosa, alias atque alias absumptarum in locum reponit particulas, easque partium substantiæ

stantiæ unit & assimilât : atque hoc Naturæ, Facultatis' ve Nutritivæ opus Nutritio hætenus appellata est.

§.3. Materiam, ex qua partium nutrimentum depro-
mitur, nec succum nervosum cum Anglis, nec venosum san-
guinem cum Veteribus, nec serum sanguinis glutinosum cum
hodiernis nonnullis ; sed ipsissimum sanguinem arteriosum,
quem *Hippocrates de corde*, *τρυφὴν ἡγεμονικὴν*, *alimentum principale*
nuncupat, esse credimus, ita per circulationes continuatas
præparatum & fermentatum, ut ex eo quælibet pars corpo-
ris sibi proportionatas particulas pro sui nutrimento depro-
mere possit.

§.4. Nutritionis modum verò exponere ardui res est
laboris : hinc plures plurium natæ opiniones. Veteres per
Facultates suas negotii istius methodum explicare fategere-
runt, atque *Attrahtricem* dixerunt alimentum è massâ sangui-
neâ attrahere ; *Retentricem* retinere ; *Concoctricem* in humores il-
los decantatos Insitum, Rorem, Gluten & Cambium coque-
re atque præparare, tandemque *Secretricem* inutile excremen-
tum ab utili nutrimento secernere. Facultatum huncce nu-
merum qui non admittunt, neque ullam in corpore tractio-
nem adgnoscent, Medici hodierni, nostro quidem iudicio
Nutritionis modum longè accuratiùs per meram nutrimen-
ti appositionem explicant & demonstrant. Ex sententia au-
tem horum sanguis arteriosus, in quo materia nutrimenti
continetur, pulsûs ope ad partes omnes distribuitur, ibi ab
accedente è nervis spiritu animali de novo fermentatur, com-
minuitur & ad nutritionem idoneus redditur : in ipsâ hæc
fermentatione postmodum, quæ particulæ aptitudinem ad
nutriendum obtinuerunt, in poros partium sibi ob figurarum
convenientiam proportionatos vel præcipitantur, vel novi
sanguinis appulsu imprimuntur, inibi que variè inter se com-
plicantur, donec substantiæ partium coadunatæ & assimi-
latæ sint : quæ insuper ad nutriendum ineptæ relinquuntur,
vel in glandulas subcutaneas, hincque Lymphaticorum vaso-
rum oscula, ubi horum diametro suis respondeant figuris, im-
pelluntur, vel in venarum extremitates sibi proportionatas
coguntur ; quæ denique subtiles nimis sunt aut crassiores,

quàm ut vel partibus assimilari, vel in glandulas atque vasa reforberi queant, per ἀσθλον ἀσπνοὴν in auras abeunt partim, partim in sordes facessunt.

§. 5. Sed & hoc circa hanc Nutritionis methodum notandum, ab ista, quæ in partibus contingit, nutrimenti fermentatione aliquas quoque partium portiones, quorum scil. textura pro tempore laxior existit, colliquescere, inque auras expelli. Hæc enim propriè est illa partium absumptio, quam Veteres calori sive nativo, sive influenti adscripserunt, & ob quam necesse est, alias continuò in absumptarum spaciola reponi particulas, si quidem Nutritio rectè riteque fieri debeat.

§. 6. Verùm non sufficit forsitan, quæ hætenus de Nutritione sunt dicta, tantùm nosse, nisi simul sciatur, qualibus sanguinis particulis quælibet pars nutriatur. Per particularum nutritiarum & partium nutritarum certas ac determinatas figuras rem hanc explicare difficillimum, si non planè impossibile, neque enim, quantum novimus, ulla hætenus ἐγγείησι figurarum in particulis nutritiis diversitates & distinctiones accuratè hætenus demonstrare potuit. Chymico igitur, quippe magis sensato, modo illud ipsum exposuisse mihi pro tempore, donec subtiliora vel meliora edoctus, sufficiet. Clariss. Willis elementa seu principia, ex quibus massa sanguinea tota componitur, per chymicas destillationes egregiè ob oculos posuit in aureo, quem de *Fermentatione & Febribus* lucubravît tractatu: *Insunt, inquit, cap. I. de Febr. sanguini, veluti liquoribus quibuscunq; ad fermentescendum aptis, plurimum aquæ & spiritus, modicum salis & sulfuris & aliquantulum terræ*: Ex chymicâ partium nutritarum destillatione pariter constabit, alias illarum ex sulfureis, alias ex spirituosiss, alias ex salinis, alias ex Aqueis, alias denique ex terrestribus magis particulis conflatas esse. Hinc concludere facillimum, quemlibet partem, prout ex hisce magis vel illis constat massæ sanguineæ particulis, easdem etiam eò magis pro sui nutritione desiderare. Hinc Clariss. D.D. Harderus Professor noster Rhetorices in *Prodromo suo Physiologico* pag. 58. *partes sanguinis spirituosas cerebro, sulfureas carni, parenchymatis & pinguedini, sali-*

nas autem fixiores & terrestres ossibus nutriendis præcipuè destinari credit.

§. 7. Ex hisce ergo omnibus, cum jam satis superque constet, totum nutritionis opus fieri per nutrimentum in partium à calore naturali absumptarum loca repositionem, nemo, quod opinamur, negabit amplius, proximam α' το-
φλας puerorum causam esse tum calorem consumentem, tum nutrimenti partibus adponendi defectum. Rectâ pro-
in viâ ad ea, quæ defectum ejusmodi producant, causas sc. Antecedentes & Procatacticas progredimur.

THESIS IV.

§. 1. *Antecedentes* causas distinguimus in Propiorem & Remotiores. *Propiorem* in definitione diximus esse Mesenterii obstructions, quo nomine non præcisè intelligendam volumus strictè sic dictam ἐμφραξιν, ab humore aliquo meatûs infarciēte ortam, sed laxiore significatione quamvis vasorum mesaraicorum sive à viscidis humoribus, sive à compressione, sive aliâ quâcunque ratione factam angustiam, imò quoque eorundem, ob humoris, qui transire deberet, defectum, συνίξιν sive subsidentiam.

§. 2. Ejusmodi autem angustia tum in chyliiferis, tum in lymphicis vasculis, tum & in glandulis mesenterii existit. Forsan & Pancreatis atque cholidochorum ductuum, fermentum quippe pro chyli secretionē & translatione exhibentium, obstructions ad succi nutritii defectum aliquid conferunt. Imò & glandularum intestinalium pertinaces constipationes paulatim affectui huic ansam præbere posse verisimile est, dum ob Lymphæ ex illis secundùm Naturam exudantis defectum fæces alvinæ à chylo haud satis sequestrantur.

§. 3. *Remotiores* antecedentes causæ illæ sunt omnes, à quibus obstructions ejusmodi originem trahunt; Sic quæ in Lymphicis vasculis, Pancreate, Mesenterii & Intestinalium glandulis existit ἐμφραξις, plerunque à Lympha viscida & glutinosa producitur, quæ lentore suo lateribus vasorum vel glandularum poris adhærescit, sicque sensim collecta suos ductus infarcit. Glandulæ intestinalium autem sæpe non vitio Lymphæ, sed externâ quadam injuriâ ob-
struun-

struuntur, quando grumofus & glutinofus fuccus à chyli-
ficatione vitiata in intestinis collectus plexibus glandulosis
obducitur, adeò ut Lymphatico liquori per ostiola glan-
dularum nullus pateat exitus.

§.4. Pariter & Hepatis vel ductuum cholidochorum
ἐμφραξιν non nisi viscida vel Lympha vel bilis, aut grumus
aliquis tenax osculo ductus cholidochi in duodenum hian-
ti obhærescens producit.

§.5. Visciditas autem illa Lymphæ aut Bilis ex massa
sanguineâ, ejusque, ob imperfectam fermentationem vitio-
sa ἀλγέσις derivanda: Quemadmodum enim, si αἱμάτωσις
seu sanguinis fermentatio ritè à particulis massæ activis pe-
ragitur, si chylus cum Lympha accedens benè subigitur &
assimilatur, si utile alimentum ab inutilium particularum
confortio studiosè liberatur, sanguinis κρᾶσις justa est, nu-
tritioque perfecta fit; ita contrà, ubi eadem Sanguificatio
vitium contraxit aliquod, sanguinis quoque ἀλγέσις vitie-
tur, ac nutritio vel aboleatur, imminuatur, vel depravetur,
neceffe est.

§.6. Imperfecta illa αἱμοότρωσις originem ferè trahit ab
humoribus lentis & tenacibus, acido viscidis sanguinis massæ
commixtis, illis enim particulæ sanguinis activæ adeò de-
primuntur & obvolvuntur, ut chylum accedentem minùs
ritè fermentare, comminuere & assimilare, adeoque nec in
perfectum partium alimentum præparare valeant: Hinc aci-
do-viscidi plus minus in sanguine cumulantur succi, qui
tandem ex habitu corporis Lymphæ latici quoque majori
in copia communicantur.

§.7. Vasorum Chyliferorum obstructions proximè
à chyli consistentia glutinosiore & crassiore, remotiùs verò
à Ventriculi læsa coctione dependent; Quod si enim cibi
in stomacho vel ob vitium proprium, vel ob fermenti sto-
machici è glandulis ventriculi secundùm Naturam exudan-
tis defectum (qui à glandularum ipsarum infarctu ferè est)
vel ob ejusdem fermenti, utpote in infantibus leviter ad-
huc exaltati, minorem activitatem, imperfectè & in cras-
sos, viscidos, atque acidos succos coquantur, itaque parati
ad

ad intestina descendant, facili negotio inibi acidum, quod in chylo ob coctionem minùs justam dominium obtinuit, assurget, exaltabitur, caseosasque partes in grumos præcipitabit, qui postea, ubi à motu intestinorum peristaltico in vasa lactea adiguntur, facile vel oscula eorum in intestina hiantia, vel medios ipsorum in mesenterium tendentium ductus infarctu ita coangustabunt, ut nullus in posterum vel levis tantùm chylo etiam laudabili in ductum thoracicum transitus superfit. Infarctus iste eò magis augebitur, ubi in Mesenterio Lympha justo acidior chylo huic crasso & caseoso obviam veniat, hinc enim glutinosi humoris præcipitatio eò major fiet.

§.8. Συμίζησις seu Subsidentia vasorum lacteorum sæpius quoque ἀρεσφίας existit causa, quando scilicet chylus aliàs satis laudabilis aliorum trahitur; fit hoc à Vermibus intestinorum pueris familiaribus, qui chylum tantùm non omnem exugunt & absorbent, sicque sensim extenuationem ac maciem inducunt. Origo horum animalculorum, adnotante Etmüllero in *Valetudinario Infantili*, ferè debetur seminibus verminosis cum cibis commixtis, quæ, ubi à fermento ventriculi subigi planè & deprimi haud possunt, intestinorum mucò postmodum obhærent, blandoque loci tepore spiritualescunt & vivificantur.

THESIS V.

§.1. *Externæ* atque *Procatartica* causæ tum Antecedentibus in corpore ansam præbent, tum Αρεσφίαν jam confirmatam promovent. Inter ea, quæ ansam antecedentibus dant, referimus ante omnia victûs perversam rationem, quæ in Lactentibus & Ablactatis notari solet. Lactentium victus, qui usu nostratibus communi venit, est tum lac Matris vel Nutricis, tum pulmentorum farinaceorum esca: In utroque alimenti genere peccari solet.

§.2. In Lacte quidem & Qualitas, & exhibitionis Quantitas observanda. *Qualitate* vitiosum sæpe est lac, quando glutinosum atque acidum, vel crassum & caseosum, vel fluidum & serosum nimis existit: Hujus vitii causam non nisi ex inordinatâ nutricis diætâ (nisi illud naturale sit,

& temperiei comes) quæſiverimus; conſtat enim experien-
tiâ , & potum cibosque lacti generando incongruos, & vi-
tia excretorum ac retentorum, motus ac quietis; & præ-
primis animi paſſiones vehementiores γαλακτοποιίαν inſi-
gniter turbare. Sæpe in lacte nullum eſt vitium, quia tamen
alienum eſt, non Matris propriæ, hinc in tenellorum ſtoma-
chis materno ſucco magis aſſuetis malè coquitur ac dige-
ritur , ut adeò melius & ſalutarius ſit Matris propriæ, eti-
aſi non per omnia ſanum , quàm nutricis , nullâ etiam la-
be infectum lac præbere; valet enim heic quoque illud Hip-
pocratis: *Conſueta longo tempore etſi deteriora ſint, inſuetis tamen mi-
nùs moleſta eſſe ſolent.*

§.3. In quantitate qui cõmittitur Lactis error , partim eſt,
monente Ettmüllero diſſert. ſupr. citatâ illius *ſuperflua exhibitio,*
& tantum non coacta infuſio , quâ matres, dum lætant, mactant: ad
quemvis infantis ejulatum papillas ori intrudunt, priori licet propinato
lacte crudo adhuc, ſubacido, nec dum concocto, in ſtomacho hærente, un-
de novi ſuperingefſti neceſſaria congrumeſcentia, caſeatio, ac utriusq₃ in
paſtam acidam atq₃ viſcidam corruptio ſuccedit: Partim quoque eſt
illius defectus, ob quem lactentes sæpe nullâ aliâ manifeſtâ
cauſâ ſenſim emaciantur; defectum ejusmodi ubi perſen-
tiunt infantes, sæpius irati mammis ſe ſubducunt, etſi avidè
etiam illas arripiant, frequentiùs ejulant fitientes. Quibus
planè nullũ præbetur lac, feliciter adoleſcere vix obſervantur.

§.4. In pulmentis duo occurrunt examinanda, unum
Materia eſt ipſorum, Uſus alterum: Materia ipſorum fari-
na eſt atque Lac, imò & hujus loco sæpe aqua; ex quibus,
ſine fermentatione, ſimplici tantum coctione paſta confici-
tur, quâ tenellos quotidie ad naſeam uſque ſaginant. Jam
verò cuilibet, ſi non propriâ, ſaltem aliorum experienciâ
conſtat, à pane vel leviter, vel nihil planè fermentato, ven-
triculum etiam robuſtiſſimum gravari inſigniter, coctionem
turbari, ac cruditates colligi acidas: Hoc cum contingat ro-
buſtis hominibus, quis mirabitur amplius, & pulmenta iſti-
usmodi in tenellorum ſtomachis longè debilioribus sæpius
corrumpi, ac in paſtam glutinoſam atque acidam verti.

§.5. In Uſu atque exhibitione ejusmodi lacticinii sæpiſ-
ſimè

simè quoque peccari solet: Ingeritur immodicè, & intempestivè: *immodicè*, quando stomachus tenellorum adeò oppletur, ut os inter & ventriculū spacium vix ullum relinquatur: haud rarò præter infantum voluntatem, præter stomachi appetitum vi quasi pasta illa glutinosa intruditur, ita ut tantum non suffocationis immineat periculum: adeò firmiter plerarumque muliercularum mentibus ea hæret superstitio, nutriri non posse infantes, minus augeri, nisi ventrem pulmentis ejusmodi continuò plenum habeant: *intempestivè* ingeritur, quando priori alimento nondum digesto & concocto intruditur, hinc enim fieri aliter nequit, quàm ut novum pulmentum à fermento activitati pristinae nondum restituto in massam glutinosam & subacidam vertatur.

§.6. In ablactatis & grandioribus pueris haud absimili ratione se res habet; ciborum saltem occurrit varietas, eorumque & in qualitate & in quantitate vitia obstructionibus occasiones præbent: in *qualitate* imprimis æstate peccatur; quando fructibus crudis, immaturis, corruptisque facilibus pueri se faginant, quando aliis quoque cibis *δυσωπτοις* inhiant: Recens ablactatis sæpe cibi solidiores difficilimæque concoctu offeruntur statim; aut iidem saccharatis, quæ sc. ex saccharo, atque farinâ concinnantur, faginantur; Ex quibus omnibus, necesse est, coctio in ventriculo insigniter lædatur: In *quantitate* ciborum quoque delinquitur, eaque tam excedente, quàm deficiente; *excedente* quidem, quando non tantum *δυσωπτοι* & pejoris nutrimenti, sed & *ἄπειροι*, multique ac laudabilis succi immodicè præbentur; *deficiente* verò, quando copia ciborum ad perfectam nutritionem & auctiōnem debita & necessaria vel non suppetit ob miserandam paupertatem; vel denegatur ob Parentum detestandam avaritiam; hinc est, cur liberi ejusmodi inediâ conficiantur, fame nonnunquam enecentur, sæpius quoque, ob cibum deteriolem oblatum, cachectici evadant.

§.7. Potus ablactatorum cruda plerunque solet esse aqua; hanc adeo confertim sæpius ingurgitant, ut non possit non inde calor stomachi p. n. minui, fermentumque ejus obrui insigniter, inque glandulas præcipitari.

§.8. Præter hætenus recensitas externas causas & aliæ quoque veniunt examinandæ, lætentibus pariter & ablatæ inimicæ. *Æris* inclementia pueris seminudis humidâ præsertim vel frigidâ tempestate admodum noxia, coctionique ventriculi inimica: in adultis vel levissima æris calidi in frigidum mutatio, præprimis quæ subitò fit, fermentationes in humano corpore turbat, tormina, diarrhœasque excitat, & cruditates parit, cur & idem in tenellorum corpusculis contingere non posset?

§.9. *Animi pathemata* prout in adultorum, ita multò magis in puerorum corporibus magnorū alterationum auctores esse solent. *Irâ* quidem nimîâ si pueri excandescant, bilis impetuosius concitata & effervescens in ventriculum irruit, coctionem illius planè evertit, cibos corrumpit & in acidocrætes, viscosos, glutinososque convertit succos; quin imò & ob spirituum, in irâ vehementiore avocationem, ac in habitum corporis effusionem fermentum stomachicum hebescit, ritè non amplius attollitur, & exaltatur, unde ex cibis semicoctis, dum salia illorum resoluta subigi planè nequeunt, fermentatione ulteriore, non nisi acidi, glutinosi, tenaces & facilimè infarciētes humores ad intestina amandantur. Quod *Ira* facit, id & *Terror* eodem fermè modo spiritus scilicet à ventriculo ad centrum corporis trahendo & revocando, facere potest.

§.10. *Somnus* justò largior, vel statim à pastu concessus coctionem impedire facilè novit. Pariter & *Excretorum* atque *Retentorum* vitia multum quoque faciunt ad coctionem turbendam: recens natorum intestina excrementis, quæ *Hippocrati* lib. de vict. ratione in acutis, τῶ μνηστικῇ appellatione veniunt, scatent; hæc, nisi expurgentur, pertinaces alvi obstructions pariunt, & chyli distributionem impediunt: pariter & in grandioribus alvi fœces retentæ eundem prorsus effectum producere possunt.

§.11. Hæc sicco pede non prætereundum, quod *Eudovicus Mercatus* in tract. de *Puerorum morbis* adnotavit, foemellas sc. quas matres, sic loquitur *Terentius* in *Eunucho*, jubent esse demissis humeris, vinctis pectore, ut graciles fiant, atq; juncea evadant

dant, ad obstructions mesenterii longè procliviores esse pueris, non saltem quia frigidiores & debiliores, sed & quia abdomina ipsarum fortiter stringi solent; credibile enim est, fortiore ejusmodi constrictione mesaraicos ductus ita coangustari, ut levi dein occasione planè obstruantur.

§. 12. Quæ Atrophiam jam confirmatam promovent & augent, præcipuè sunt aëris constitutio calida & sicca, vigiliæque immodicæ. Illa quid valeat, Æthiopes nôrunt, quorum corpora tantùm non emaciata videntur; observamus etiam æstivi solis calore corpora nostra gracilescere multùm. Vigiliæ nimix id ipsum quoque faciunt, imò verò quàm citissimè, præsertim si calor febrilis hecticus superaccedat, habitum solvunt, in illis enim cùm Spiritus animales particulis acrioribus salinis procul dubio imprægnati, adeoque ad quietem inepti sint, hincque continuo influxu in habitum corporis incurrant, necessariò partium substantiam colliquando & assiduè consumendo maciem augent.

THESIS VI.

§. 1. Explicatis hætenus causis, proximum est, ut jam quoque subnectamus αἰτιολογίαν symptomatum, quæ Παιδαρεοφίαν vel sequuntur, vel eum illâ combinantur. Occurrunt autem ea in toto fermè corpore omnibusque partibus, & quidem in capite observare contingit affectus tum externos, tum internos; inter *externos* est plerunque Hippocratica facies, nonnunquam & tumidum caput.

§. 2. Facies Hippocratea, ab Hippocrate scil. descripta, talis est; Nasus existit acutus, Tempora collapsa, oculi cavi ac si in foveis quibusdam essent reconditi, palpebræ aridæ, ut vix attolli queant, aures frigidæ & contractæ, cutis circa frontem dura & sicca, color faciei pallidus, lividus & plumbeus, malæ exertæ & prominentes. Omnia hæc aliquando, pleraque sæpius, singula nunc magis nunc minùs deformia in extenuatis occurrunt: continguntque non nisi, dum caro, pinguedo, humidaque nervosarum partium substantia soluta atque consumpta est, id quod verè fit à calore sive naturali sive p.n. consumente; particulæ enim massæ sanguineæ activæ, dum ob chylosi succi appellentis penuriam

exaltatæ magis existunt, nihilque vel parum admodum, quod in nutrimentum partium convertant, offendunt, cum Spiritibus animalibus sibi obviam factis concurrentes ipsam partium substantiam invadunt, earum structuram solvunt, & colliquant, majoremque prorsus copiam particularum expellunt, quam reddere & restituere ex se possunt; longè enim numerosior partium absumptarum cumulus esse solet, quàm particularum nutritiarum, hinc quò minus harum quantitas illarum quantitati respondet, eò quoque celerior & major observabitur atrophia, & vicissim, quò magis eadem copiâ suâ absumptarum partium numero respondent, eò minor & tardior Tabes continget.

§. 3. Tumidum aliquando p. n. solet esse caput, imò & interdum in Hydrocephalum excrescit, quando scilicet serofus, crudusque humor, qui à sanguinis particulis salinis, sulphureis & spirituosus ceu activis assimilari non potuit, subter cutem capitis majori longè copiâ colligitur & è vasculis arteriosis effunditur, quàm à venulis, vasisque lymphaticis resorberi potest. Provenit ille serofus humor ex primis viis; cùm enim propter obstructions & infarctus lacteorum vasorum crassior chyli portio penetrare haud potest, serosior saltem minusque glutinosa pars permeat; hæc verò ubi confertim in massam sanguineam irruit, illius fermentaceas partes ita obruit, & deprimit, ut ab iisdem probè fermentari & in sanguinem laudabilem converti haud possit. Hinc non tantum in capite Hydrops, sed & in toto corpore Cachexia aut Leucophlegmatia, præprimis verò in cruribus oriri solet. Sæpius obliquidiorem victum, serosorum humorum cumulus in ventriculo intestinisque collectus ansam isti sanguinis hydropicæ *Asabéres* præbet.

§. 4. Interni capitis affectus, qui extenuatis pueris interdum obtingunt, vel sensuum sunt, vel motus vel utriusque. Sensuum adfectibus adnumeramus Vigiliæ nimias, Somnum diuturniorem vel somnolentiam, Stuporem partium. *Vigiliæ nimia* vel à torminibus, vel à Spirituum animalium acrimoniâ p. n. vel à flatibus hypochondriorum diaphragma distendentibus, hincque respirationem impredientibus originem trahunt.

trahunt. *Somnus* diuturnus, & somnolentia à viscidâ pituitâ, narcoticisque particulis Spiritibus animalibus commixtis, eosq; continuò ferè ligantibus, & figentibus. *Stupor* verò partium à Spirituum animalium denegato influxu dependet: brevis hic esse solet, nisi vel agonizet æger, vel paralytis, quæ tamen rara admodum, subsequatur. Sensus & alii multum imminuuntur aliquando, sed vix, nisi in extremis jam versetur æger.

§. 5. In motu qui notatur affectus, languor est corporis totius, qui non secus ac paralytis à Spirituum paupertate, à quâ & crurum laxitas, originem ducit. Pauperiem aut illam inducit succi nutritii ex primis viis allabentis inopia.

§. 6. Quæ motum simul & sensum lædunt affectiones, *Convulsio* sunt, atque *Epilepsia*, quas fæto ut plurimum tristi puelli Atrophici laborantes experiuntur. Has verisimile est, in infantibus ab humoribus acido-acribus nervisque valde inimicis produci, quæ enim acidum ejusmodi in corpore destruunt, omnium optimè affectibus hisce medentur.

§. 7. In *Medio Ventre*, Tussis, Dyspnoea, & Animi deliquia occurrunt, quibus puelli sæpius quoque excruciantur. *Tussim* quidem nunc sympathicam, nunc idiopathicam experiuntur. *Sympathica* vitio ventriculi plerumque oritur, quando cruditates acidæ vel falso-acidæ halitibus forsan acribus orificium superius & circumjacens diaphragma ejusque musculos respirationi inservientes irritant & vellicant adeò sæpe, ut tussis exinde obortæ non prius cessent, quam cruditates omnes è ventriculo ejectæ sint: *Idiopathica* verò fit plerumque affecto pulmone, quando vel Lympha tenacior & crassior in lymphaticis pulmonum stagnat, aut iis ruptis in vesiculas eorum effunditur, moleque sensim collecta, ac in tubercula indurata premit & ad excretionem stimulat; vel quando acrior lympa ad laryngem ejusque propagines effunditur, ita enim illæ vellicatæ tussim movebunt, præcipuè siccam.

§. 8. Dyspnoeæ causam vel in pulmonibus, vel in Thoracis musculis hæere credimus: In *pulmonibus* quidem, si iidem scirrholi ob vesiculas à materiâ argillaceâ distentas existant,

stant, aut si colluvies serosa ad bronchia deponatur, ductusque illorum atque anfractus comprimat: in *Musculis Thoracis* causa hæret, quando iidem consumpti, vel extenuati, vel spirituum justâ copiâ destituti vires ad thoracem ritè dilatandum non amplius obtinent.

§.9. *Deliquii* animi causa est sanguinis in corde rarefactio imminuta, quam varia omninò in corpore producant tenellorum, sudores nimii, evacuationes immodicæ quæcunque, & alia nonnulla, quæ recensere heic nil attinet, cum symptoma hoc plerunque in syncopen degeneret, mortemque post ipsam inferat. Vide sis, *Clariss. Sylvium lib. I. prax. medic. cap. 34.*

§.10. In *Ventre infimo* notatur plerunque Abdomen collapsum, cum extuberantiis hinc inde durioribus digitorum admotione facilè perceptibilibus, quæ originem trahunt tum à musculorum pinguedinisque in abdomine consumptione, tum à glandularum mesenterii scirrhosâ duritie. Sæpe ramen abdomen tumidum atque tensum tum à viscerum mole auctâ, tum à flatuum proventu contingit.

§.11. *Ανορεξία*, seu appetitus dejectus frequenter evenit, quando fermenti stomachici activitas vel à viscidis, lentis & tenacibus humoribus, quorum causa nimia ciborum ingestio plerunque esse solet, obruitur, obtunditur; vel à particulis sulfureo-salinis biliosis sub halituum formâ ex intestinis ascendentibus evertitur, ut pro appetitu *Nausea*, pro fame *Vomitum* postea haud rarò contingat.

§.12. Crasis enim fermenti digestivi, ubi hæc ob causas vitiatur, coctionem quoque debilitari necesse est; hinc particulæ acido-acres, quæ subigi deberent, plus justo exaltatæ relinquuntur, sicque postmodum, si fibris nervosis tunicæ interioris impelluntur, illas ceu objecta impropportionata irritant, vellicant, & ad contractionem stimulant, indeque *Vomitum* producant.

§.13. *Lienteriam* in *Παυδάρεσφις* nonnulli quoque observârunt, quam probabile est, ortum sumere tum à fermenti stomachici defectu, quando glandulæ ventriculi, ceu fontes dicti fermenti, à sero nimis viscido infarciuntur & obstruuntur;

tur; tum & à pylori, ob humiditatem nimiam vel quamcunque aliam causam, laxitate: hinc enim immutati omnino cibi ad intestina delabuntur, tandemque motu intestinalium peristaltico continuo promoti, eâ prorsus, quâ assumpti sunt, facie excernuntur.

§.14. *Cœliaca passio* frequens Πασσάρεοφλας comes originem suam debet vel osculis chyli ferorum vasorum lentore obductis, vel ductibus cholidochis obstructis, vel glandulis intestinalibus viscido mucos oblitis; hinc enim est, quod fæces alvi chylosæ prorsus existant.

§.15. *Diarrhœa* vires tenellorum adeo sæpe atterit, ut vel exinde planè moriantur, vel saltem semimortui aliquandiu postea subsistant. Oritur autem illa, vel quoties crudi humores in intestinalium tractibus stagnantes copiâ aut acrimoniâ quadam ad excretionem stimulant, atque hoc pacto producuntur interdum critici & salutare alvi fluxus, qualem Tiguri in semestri puello ferè jam emaciato observare mihi contigit; laborabat enim ille per menses jam aliquot Atrophîâ, quæ aucta tamdiu, donec superveniente octiduanâ diarrhœâ, ex qua vires vel parum, vel nihil atterebantur, lactea mesenterii vascula referarentur. Vel oritur etiam Diarrhœa, monente Clariss. Peyero in tract. de Gland. intestinalium, quando sanguinea massa calore aliquo p.n. colliquata, serum, quod continet, viscidum & per subcutaneas glandulas diffilari ineptum, in plexus intestinalium glandulosos deponit, perque eos confertim in cavitationem intestinalium exonerat: Vel denique, quando αἱματώσις ob morbi diuturnitatem, succorumque fermentaceorum defectum torpescens sponte quasi in sua resolvitur principia; unde serum postea, quod copiosius in sanguine continetur, sine ullo obstaculo suâ velut sponte in intestina destillat, fluxumque alvi exitialem plerunque procreat.

§.16. *Tormina* ventris à cruditate acido-acri deducit jam sæpe laudatus Ettmüllerus: Infantum, inquit, *Tormina* oriuntur ab acido è ventriculo delabente, quod intestinalium membranas pungit, rodit & lancinat, unde isti cruciatus cum spasmodicis convulsivis juncti prodromi non raro Epilepsia, iiq; è crudeliores, quò viscidior glutine se agglutinaverit eorum parietibus.

§.17. Ferè prætermisimus heic *Singultum* atque *sitim* nimiam, quibus non rarò infantes multùm affliguntur. *Singultum* quidem arbitramur à mordaci quodam humore, mucove acidiore orificio ventriculi superiori firmiùs adhærescente produci, quatenus scilicet inibi non tunicam saltem nervosam, sed & circumjacentes diaphragmatis musculos ejusque nerveum centrum per consensum ad convulsivas contractiones, rodendo lancinandoque irritat. *Sitim* verò excitant vel calor p. n. in corpore linguæ fauciumque ariditatem producens, vel biliosi halitus iidemque acres ac falsi ex intestinis ad ventriculum faucesque elevati atque ariditatis sensum ibidem moventes : Augent sitim vigiliæ protractæ, alvus adstrictior, sudor nimius, &c.

§.18. Sed & appetitus atque fames ut plurimum augeatur in Παιδαρεσφία, & quidem non aliunde, nisi quia succus acidior in corpore hoc modo afflictorum abundat, qui post ad ventriculi glandulas justo majore copiâ depositus famis sensum, orificium superius rodendo & stimulando, intendit.

§. 19. In toto corpore atque artubus ut plurimum occurrunt Sudor copiosus, Color totius corporis pallidus, plumbeus, & Articulorum nodi atque excrescentiæ. Sudori copioso in principio affectûs materiam quidem præbent pinguedo caroque corporis liquata, ut & serum ipsum, quod adhuc in sanguine superest tenuius: Ubi autem illa consumpta jam sunt, solum ferè sanguinis serum cum spiritibus animalibus in sudorem facessit: causa efficiens verò illius est effervescentia sanguinis naturalis imminuta, ob quam, qui offertur è primis viis succus nutritius, licet propter obstructiones paucus, assimilari nequit, hinc massa sanguinea laxæ admodum redditur compagis, adeò ut à leviori quoque accensione postea mixtio ejus solvatur, & in sudorem erumpat. Plerunque verò νεγρός sanguinis justo acidior, à quâ scil. ceu in lacte acescente ferositates omnes funduntur, potissima sudationis p. n. causa esse solet. Augent sudores hosce tum calor aliquis præternaturalis superveniens, tum glandularum subcutanearum obstructiones, ita ut sero resorbendo ineptæ evadant; tum denique pororum corporis laxitas; ob quam serum

rum liquatum facile exhalare potest. Si contingat, ab aëre frigido, vel aliâ quacunque causâ poros constringi, serum, quod per glandulas subcutaneas obstructas in vascula lymphatica transcolari nequit, subter cutem subsistit, sensimque collectum Anasarcam producit; hinc est cur crura sæpius reddantur tumidiuscula, œdematosa, quæ tamen poris iterum laxatis, seroque exhalante, brevi temporis spatio iterum disparent.

§. 20. *Color* corporis pallidus, lividus, plumbeus redditur, quia spirituosæ, ac sulfureæ sanguinis particulæ, à quorum cum reliquis justâ contemperatione floridus color oritur, maximam partem deperduntur; quia musculorum florida & rubicunda compages solvitur, colliquescit, consumitur; quia denique activæ sanguinis particulæ serosis aut glutinosis plurimis obvolvuntur.

§. 21. *Articulorum Nodi & excrescentiæ*, quæ observantur, *Plateri* testimonio sæpissimè præter naturam non sunt, cum n. vicina caro pinguedoque omnis consumitur, articuli necessariò prominent, quæ protuberantiæ specie excrescentiarum aut nodorum pluribus imponunt. Qui verò omninò præter naturam fiunt Nodi, vel oriuntur à copiosiore sale fixo ceu materiâ terrestriore ossiumque nutritivâ inibi deposito, vel exinde, quòd, cum ossa (quæ non obstante *πυρσλα-τεοφία* crescunt & augentur) ob musculorum extenuationem, tendinumque exiccationem & corrugationem elongari non possint, necesse est eadem in articulis excrescere, hincque protuberare; si verò non excrescant, sed elongentur, eorum incurvatio (in Angliâ frequentissima, apud nos vel nunquam vel rarò visa) eandem ab causam continget; non secus ac linea quævis, si intra eosdem terminos elongetur, è rectâ in obliquam mutetur, necesse est. Hanc incurvationem *Glissonius tract. de Rachitide* ex *ἀλογοτεοφία* partium ossis ingenioso commento derivat, sed judiciosius argumentis à *Joh. Mayovv dissert. de eodem affectu* refutatur.

§. 22. Tandem, ne & hoc prætermittamus, introducitur sæpe in tabidorum ejusmodi puerorum corpora *Hæctica Febris Atrophiam* mirum quantum augens, habitumque longè

celerius & citius colliquans ; Hanc credimus ortum quam maximè ducere ex malâ sanguinis *Aggère* si nimirum in sal-
torem justo & acriorem degeneret *αἷον*. Si minus viscidus, ver-
ba sunt *Ettmiülleri* in *Valetudinario* infantili, crudus tamen, & præterna-
turali acore, vel saltem acri-salfo sapore inquinatus distribuatur succus
pro auctione & nutritione, necessario depravatur massæ sanguineæ crasis,
vitiatur insigniter sanguificatio; oritur p. n. effervescencia, unde febres va-
riae in specie lentæ sub vesperam præcipuè exacerbantes.

§.23. Superessent & alia nonnulla accidentia exami-
nanda, sed quia brevitati, ob temporis penuriam, nobis stu-
dendum, sufficiet præcipuorum saltem rationes & causas
pro posse & nosse adduxisse.

THESIS VII.

§.1. Signa sequuntur *Diagnostica* quæ sunt vel ipsius
morbi affectarumque partium, vel causarum, vel sym-
ptomatum & Morborum supervenientium. Affectûs ipsius
partiumque affectarum signa manifestiora sunt, quàm ut lon-
gâ indigeant enumeratione, quin imò ex symptomatum prio-
re *Thefi* enarratorum congerie depromi possunt.

§.2. Causæ verò Antecedentes, ut cognoscantur & pro-
bè discernantur, signis omninò opus habent: Sanguinis,
Lymphæque lentorem atque visciditatem produnt tum ex-
ternæ causæ, quæ sanguinem viscidum efficere potuerunt,
tum symptomata & consequentia, quæ sunt in actionibus,
& quidem *animalibus*, somnus largior, propensio in somnum
nimia; motus & exercitii corporis tarditas; in *vitalibus* re-
spiratio crebra, sæpe anhelosa, pulsus tardus, parvus: in *na-
turalibus* coctiones quâ publicæ, quâ privatæ minutæ; In
Excretis & *Retentis* saliva mucusque narium parcior; alvi cre-
bra adstrictio; urina parcior.

§.3. Lymphaticorum, & Lacteorum vasorum, glandu-
larumque quâ mesenterii, quâ intestinorum obstructions de-
monstrant grumosæ & chylosæ dejectiones; abdoministen-
sio, & durities, inque illo variæ sæpius hinc inde protube-
rantia tactu magis quàm visu perceptibiles, victûs succi len-
ti & crassioris &c.

§.4. *Lumbricos* indigitant appetitus nunc prostratus, nunc
adatu-

adauctus, qui cibi exhibitione paululum remittit; pruritus narium, cujus causâ sæpius scalpere coguntur; rosiones & morsus intestinorum; color faciei pallidus: in ventriculum si adscendant, nauseam, singultum, ἀνορεξίαν, siccam tussiculam, dentium stridorem, inquietudinem, insomnia terrificam producant.

§.5. Coctionem ventriculi depravatam vel imminutam indicant frequentes vomitus, singultus, lienteria, ἀνορεξία, causæ itidem externæ.

§.6. Inter causas procatarcticas signis tantum opus habet Lac Matris vel Nutricis vitiosum, reliquæ enim ex domesticorum relatione facile innotescunt. Lactis vitia tum ex habitu diætæque lactantium, tum & ex ipsa lactis probatione cognoscuntur. Ex habitu & constitutione quidem; sic scabiosam falsum admodum & acre; scorbuticam sero scorbutico infectum; Leprosam tartareis & corrodentibus particulis impregnatum; Cachecticam & pituitosam vel serosius & tenuius vel crassius, &c. generare lac probabile est. Ex ipsa lactis quoad colorem, saporem, odorem atque consistentiam probatione vitia quoque dignosci possunt: Lac enim, inquit *Mercurialis tract. de Morbis Puerorum pag. m.69. Si non sit summa albedinis, si mali saporis, non dulce, mali odoris, procul dubio est vitiosum. Idem loco eodem: Lac nutricis extractum in vase reponatur, atq; modica coaguli copia adjiciatur, tum digitis & lac & coagulum agitetur, dein reponatur & quiescat, donec concreseat: ubi concretum sit, & feri copia superet caseum, signum est lac & tenuius & fluidius esse; si autem superet caseus serum, signum est, crassius existere.*

§.7. Supervenientia symptomata pleraque per se patent, quædam verò peculiaribus indigent signis. Convulsionem atque Epilepsiam præsentem nemo non agnoscit; prodromi verò illorum sunt oculorum crebra inversio, pavores in somno, inquietudines, clamores & ejulatus interdum inopinati brevesque &c. Tussis *sympathica* inde cognoscitur, si respiratio facilis maneat, si à vomitu oborto remittat, si cruditatum signa præcesserint; *idiopathicam* verò produnt, respiratio difficilis atque molesta, si saginatio nulla præcesserit, ventriculusque crudis humoribus vacuus existat, si à vomitu ingruente magis augeatur, quàm minuatur. Tormina Lacten-

tium ex præsentibus, partim & antecedentibus dignoscenda; aderit *ἀνορεξία*, motus convulsivi interdum apparebunt; ejulatus continuabuntur sine manifestâ causâ, excrementa alvina porracea, æruginosa videbuntur. *Lienteriam* atque *Cœliacam* fœces alvinæ significant. *Hæctica febris* cognoscetur, quando statim à pastu corpus incalescit, quando sudores nocturno tempore copiosi emanant, quando sitis fame urgentior.

THESIS VIII.

§. 1. *Signa Prognostica* sequentibus absolvuntur. Affectus ipse lethalis per se non est, imò in principio adedò mitis existit, ut levi remedio tolli possit; quod si verò confirmatus sit, partesque pingues & carnosæ consumptæ appareant, non curatu saltem difficilis, sed & periculosus meritò censendus. Convulsiones, Epilepsiæ, evacuationes qualescunque symptomaticæ mortis discrimen inducunt: Malum est, si Hydrocephalus, Tussis pertinacior, respirandi continua difficultas (: quæ gravem pulmonis affectum plerunque, phthisin ut plurimum comitantur,) superveniant; si denique pejora omnia indies redduntur symptomata, ad mortem parari viam indicio est. *Tabes omnis*, inquit *Cardanus lib. 2. de venen. cap 5. mala atq; periculosa, sed insanabilis prorsus, si viribus collapsis febris vel levis societur, aut etiam, si febris per se valida fuerit.*

§. 2. Curationem & salutem sperare licet, si utilia in usum vocata remedia virtutibus suis non frustrentur, si critica aliqua supervenerit diarrhœa, si symptomata præsentia mitescant, pejora non sequantur; si coctio ventriculi perfecta & bona revertat, vires collapsæ redeant, salivæ motus restituatur, si denique diu nondum duraverit affectus.

THESIS IX.

§. 1. Tandem ad ipsam affectûs curationem devolvimur, in quâ ad scopos sequentes præcipuè nobis attendendum, sc. ut partibus alimentum restituatur, obstructions referentur, vires collapsæ restaurentur, & denique urgentiora symptomata mitigentur: quibus apprimè satisfacient, tum Diæta exacta, tum Medicamenta ex Pharmaciâ petita salubriora.

§. 2. Cùm autem in puerorum adfectibus nihil neque studium, neque diligentia prodesse possit, nisi vitæ victusque institu-

institutio & ratio melior observetur, meritò ipsum Diæticum fontem, à quo prima mali origo, præmittimus. Distinguimus autem eum in *Præservatorium*, qui, quomodo affectus præcaveri possit, docet; & *Curatorium*, qui præsentì affectui mederi docet.

§.3. In *Diatâ* *περὶ φυλάκτικῇ*, *præservatoriâ* victus ratio ante omnia examinanda, eaque, ubi vitiosa, emendanda, ubi bona, confirmanda & servanda est. Cibus sc. & potus præbendus, à quo nullo modo lædantur: Pulmenta lactentium vulgaria, si vel minimum incommodi pariant, ventriculosque gravent, minori copiâ ingerenda, & cinnamomi, seminis anisi, aut alius convenientis stomachici tantillum primis cochlearibus simul exhibendum. Lac maternum, ubi vitium aliquod vel à pravo victu, vel ex regimine affectuum peiori, vel ex intempestivâ venere contraxerit, subducendum, & nutrix aliqua constitutionis melioris, conducenda, quæ nec cibis pravi succi, nec largioribus vini generosi haustibus, nec passionibus animi, nec veneri indulgeat; certum enim est, multiplicique experienciâ satis superque probatum, vitia omnia per suctionem communicari facillè posse. Aliàs tamen, ubi, quod in Lacte materno existit vitium, magni non est momenti, non statim nutrix mutanda, sed danda potius opera, illa ut corrigatur labes. In quantitate cibi hujus & potûs infantum moderamen quoque est instituendum; pulmenta farinacea, nisi mutari in totum possint, minori tamen copiâ sæpius, quam majori semel ingerantur: Statim à somno cibus ejusmodi ubertim exhibitus nocet multum, prout & lac à pastu largius infusum coctionem magis turbabit quàm juvabit. Ablactatis mane antequam è domo egrediantur, geniisque suis relinquantur, semper cibus aliquis calidus digestionis facilis offeratur; nostrates juscula præbent omnis generis: Æstate fructus crudi copiosi subtrahantur, illique magis, qui facillè corruptionem subeunt in ventriculo; hyeme vestibus & indumentis ab externo frigore probè muniantur. Ipso autem tempore, quo ablactatur, non promiscuè statim omnis generis cibi exhibeantur, nec consuetus hætenus victus in totum statim auferatur; cibus verò
sensim

ſenſim ſolidioribus nutriantur, & ubi adſueti ſunt diverſis jam alimentis, cavendum nihilominus ab immodico eorum, quæ difficiliſſimis ſunt digeſtionis, uſu.

§. 3. *Paſſionum animi* tale obſervetur moderamen, ut nec Nutrices illis vehementioribus indulgeant, nec lactentes, & ablaſtati ad illas crebrò ſtimulentur. Nutrix, ubi præter ſpem graviore affectu aliquo exagitata fuerit, lac ſtatim infanti non præbeat, quin potiùs emulgeri patiatur, ne inde vel in mammis concreſcat, vel lactenti propinatum, in eo mala horrenda excitet.

§. 4. Quoad *Excreta & Retenta*; recens natorum inteſtina excrementis ferè ſunt oppleta, ea itaque, quia malignam facilè induunt qualitatem retenta, omni ſtudio & arte expurganda; faciunt hoc noſtrates tum ſuppoſitoriis ex ſapone, melle, candelis, tum internè exhibendo ſyrup. roſ. ſol. ſimpl. ſyrup. violac. Oleum amygdalar. dulc. Hydromel quoque; nobis, ut convulſiones ſimul vel epilepticos inſultus præcaveamus, perplacet ſequens mixtura Clariff. Dn. D. Hengnero Poliatro Vitodurano meritiffimo, Fautori noſtro magno uſitatiffima.

Rx. Ol. amygd. dulc. Mell. roſacei ad ℥iſſ. ſyrup. violar. ℥j. Pulv. marchion. ʒſſ. ſpermat. cet. ʒj: Cinnabar. nativ. vel Antimon. ʒſſ.

M.

Cœterùm etiam paulò adultiorum, ut & ablaſtatorum, imò puerorum omnium alvus lubrica magis ſit ſemper, quàm adſtriſta. Ad Urinas quoque attendendum, operaquæ danda, eæ ritè rectèquæ fluant.

§. 5. Corporis exercitia tenellæ ætatì non ſaltem concedenda, ſed & imperanda, iis enim non publicæ tantùm, verùm etiam privatæ coſtiones promoventur, ſecretionesquæ omnes meliùs fiunt. In ſomno quoque & vigiliis moderamen inſtituendum: immodicus & intempſtivus ſomnus ſpiritus ſopiendo, vigiliæ nimix eodem diſſipando cruditates producant.

§. 6. Balneorum etiam, quæ Veteres tanti æſtimârunt, uſus minimè contemnendus; illis ergo pueri tam lactentes quàm ablaſtati

ablaκτaтi ſæpius imponantur, cùm plurimum auxilii actio-
nibus omnibus in corpore tenellorum adferant, nervos ro-
borent, viresque membrorum & artuum augeant.

THESIS X.

§. 1. *Dieta Curatoria* *παιδαγωγική* jam laborantibus præ-
ſcribitur; ſic autem eſt instituenda, ut exinde obſtructiones
non tantùm non foveantur aut augeantur, ſed & inſigniter
minuantur, ac, quantum poſſibile, in totum referentur. La-
ctentes verò, cùm alio victu utantur, atque grandioribus &
ablaκτaтis præbetur, hinc circa utrorumque diætam aliqua ve-
niunt notanda.

§. 2. In Lactentium diætâ examinandus tum potus, qui
lac eſt matris, & juxta hoc quoque Aqua communis deco-
cta; tum cibus, qui pulmentum eſt farinaceum. In lacte va-
ria ſuperius notavimus vitia, quoad qualitatem & quanti-
tatem, hæc ergo, ubi obſervantur, emendanda.

§. 3. Quod ſi ſeroſius & tenuius exiſtat, quàm ut in
laudabile nutrimentum converti queat, matris conſtitutio
& diætâ ſtatim examinanda, mutanda, eaque exhibenda,
ex quibus ſuccus firmior generari poteſt; proderunt ergo è
carnibus eæ, quæ aſſatæ magis quàm quæ elixæ ſunt: panem
commendant anifo vel fœniculo conditum; conducunt &
eadem ſemina poſt prandium vel cœnam comeſta; vinum
bibatur bonum, rubellum optimum; exercitium corporis
moderatum utile: Hiſce ſi nil proficiatur, cruditatesque in
primis ſtagnent viis, lene exhibeatur laxativum ex ſennâ,
vel mannâ, vel ſyrup. roſ. ſol. ſimpl. aut compoſito.

§. 4. Lac ſi craſſius ſit & ad *θρόμβωσιν* vel *πύρεσιν* incli-
net, emendabitur cibus ſucci boni, non craſſis, atque medica-
mentis attenuantibus, anifo, fœniculo, Antimonio diaphoretico, ſper-
mate ceti, apio, Cornu C. phil. ppt. Ubi concretum ferè lac, hiſce
addentur volatilia, prout eſt ſal viperarum, C.C. &c. exter-
nè verò ſub cataplaſmatum, linimentorum, oleorum, fo-
mentorum formis commendabuntur fœniculum, petroſelinum,
cuminum, apium, eryngium, ruta, malva, chamomilla, althæa, lil. alb.
ſalvia, mentha, crocus, anethum, melilotus, abrotanum, ſem. anif. fœ-
nogræc. apii, cumini, myrrha; olea menthæ, ruta, myrrhæ, chamomilla,

anethi, Emplastr. de spermate ceti: Ab acido victu omninò absti-
nendum.

§. 5. Contingit lactantibus haud rarò, ut vel irâ ni-
miâ exardescant, vel terrore concutiantur subitaneò, adeò
ut inde lac in mammis coaguletur, vel ad θρόμβωσιν dispo-
natur; hoc in casu lac ab ejusmodi affectu enormi proximè
prægresso infanti propinandum non est, cùm enormia ex eo
possent produci mala, Convulsiones præprimis, motusque
Epileptici, sed statim vel à catulo vel quacunque aliâ ra-
tione emulgendum, iisque remediis, quæ præcedenti
paragrapho commendata sunt, ad præcavendam coagulatio-
nem tam internè quam externè utendum est.

§. 6. Quod si alio aliquo modo corruptum & vitio-
sum existat, pro posse & nosse emendari quoque debet.
Hoc si obtineri in totum nequeat, saltem in tantum ut fiat,
curabitur, optimâ lactanti diætâ præscriptâ: Quando & sic
nihil omninò proficitur, totum lactationis opus Nutrici
committendum, non obviæ cuivis, sed quæ lac reddat,
quantum possibile, optimum, quæ indolis sit bonæ, mo-
rum elegantium: non enim sufficit nutricem habere, quæ
bonæ sit constitutionis, inque victu nullum facile commit-
tat errorem; sed & in animi dona, virtutes atque mores in-
quirendum; quippe experienciâ satis superque constat, tam
vitiis quorumcunque sementa moralia, quàm morbo-
rum characteres per lac infantibus imprimi posse; prout id
se pluries observasse asseverat *Helmontius titul. de infant. nutri-*
tione ad vitam longam.

§. 7. In quantitate lactis *Excessus, & Defectus* notandus.
Vitium in *excessu* est superflua illius exhibitio, quæ si obser-
vetur à Medico, prohibenda; inprimis verò danda opera,
ne intempestivè illud, scilicet à somno, aut à pastu statim co-
piosius propinetur. In *defectu* peccatur, quando vel nullum
planè in matris mammis generatur lac, vel insufficiens: si
nullum planè, fit vel organico vitio, vel adventitio errore:
quando organico eoque inemendabili vitio, ad Nutricem pro-
perandum, quando autem adventitio errore mammis exi-
stentibus gracilibus, fomentationem *Rodericus à Castro pag.*
m. 507.

m. 507, de morbis mulier. suadet ex decocto *fœnogræc. sesami, chamomilla* in vino facto: item ablutionem mammarum cum jusculo pulli ex incoctione *seminum fœniculi, porri, erucæ, folior. malvæ*; Internè eundem ad finem conducent cibi *ἐν πεπτοῖς & πολυχυλοῖς*, ut & *semina fœniculi, anisi, erucæ, crystalli præparata, lumbrici terrestres præparati*; quæ vel in pulveris formâ exhiberi, vel cum saccharo atque *mucilagine tragacanth.* in rotulas vel trochiscos magistrales redigi possunt; commendant plurimi *Agaricum mineralem seu Lac lunæ*, de quo *Hoffmanus ad Schræderi Pharmacop.* p.m. 136. *Lac*, inquit, *auget 3j. pondere ex jusculo propinatum; commodius exhibetur in emulsionibus, mammillæ evidenter inde turgent. &c.* Quod si verò lac deficiat mammis turgentibus, interius quidem hæc ipsa medicamenta usurpari; exterius verò decocta *serpilli, apii, petroselini, anethi, rutæ, chamomillæ, menthæ, semin. lini, fœniculi, cumini &c.* mammis applicari possunt. Iisdem etiam uti possumus remediis ubi insufficiens generatur lac.

§. 8. Verùm non sufficit emendâsse lactentium potum, nisi & cibum quoque correxeris eorum: pulmentum is est ex cibo atque farinâ, coctione simplici, paratum; hujus usum si non planè dissuademus, saltem eundem sensim minui præcipimus; sufficiet de die semel tantùm ea exhibuisse, & quidem *anisi, fœniculi* vel *castorei* pulverisati tantillo condita; reliquis verò vicibus placeret magis pultium ex pane fermentato paratorum exhibitio, quas maximopere *Ettmüllerus in Valetudinario infantili* commendat: *experientia*, inquit ille, *me hætenus docuit, optimè conducere tenellis, eosq; ubertim nutrire pulmentum tale: loco farinæ sumitur panis triticeus vel similagineus nonnihil exiccatus vel induratus, minutim tritus; & cum lacte vel aqua in pultis coquitur consistentiam mollem, tantillo seminis anisi pulverisati addito, pauciores hinc flatus elevabuntur, & liquidior mucus post ejus usum restabit, qui facilius longè abstergi poterit, quàm qui è communi pulte fieri solet.*

§. 9. Præter hæc, sitientibus infantibus, aqua fontis quoque propinari solet, in quâ affectûs ratione omnium optimè *folia floresq; minoris Bellidis* cum tantillo *seminis anisi, coriandri, radicis falsæparillæ, aut cinnamomi*, decoquetur; nec C.C. rasum suo hîc quoque carebit fructu.

§. 10. Ablactatis ejusmodi diæta etiam convenit, quâ obstructions solvi possunt. Aër nimirum temperatus eligatur, qui neque frigore poros cutis constringat, neque calore nimio habitum magis exolvat. Cibi ejusmodi in usum trahendi, qui faciliè coquuntur, succum bonum, & laudabilem præbent: qui verò crassioris sunt succi, & *δυσπεπτοί*, vitandi, quales sunt carnes duriores, ferarum, & avium sylvestrium plerarumque, olera flatulenta, ut pisa, fabæ; lactinia crebrò & copiosius ingesta; acida quoque omnia & viscosa, ut &, quæ ex saccharo ac farinâ coquuntur bellaria, fugiantur; Potus ordinarius ad normam illius, quem præcedenti paragrapho commendavimus, parari poterit addendo pro lubitu & renatâ passulas. *Ludovicus Mercatus tract. de pueror. morb. lib. 2. cap. 6.* vinum quoque medicamento loco in nonnullis atrophîâ affectis commendat, dum ait: *Coeterum in pueris, & maximè in puellis sic affectis (: obstructions mesenterii intelligit :) dum ex carnes non sint, si non biliosæ, si jecur non habeant calidum, & siti molestâ non crucientur, sed mollium sint carnum, ventrem sortiantur frigidum, nauseabundum aut vomitosum, refertum insuper cruditatibus, & obstructions consistent ex condensatâ pituitâ, saluberrimum censeo fore, modicum vini porrigere, nimirum quantum par fuerit calorem ad viscera revocare, crassa excrementa attenuare, coctionem crudorum juvare, quo obstructions atque accidentia longè melius curantur, quàm quovis alio auxilio, quod fidißimis experimentis atque exemplis probatum habeo; verum si porrexeris, sat est semel in die, non quidem merum, sed aquâ leviter coctâ admistum.*

§. 11. Quoad reliquas res nonnaturales, somnum vid. & vigilias; motum & quietem; pathemata animi, excrementumque & retentorum vitia, moderatio instituenda est pro circumstantiarum ratione à Medico prudenti, ea enim omnia in regulas quasdam generales cogere nil attinet.

THESIS IX.

§. 1. *Pharmaceuticus* fons plura nobis in medelam tanti affectûs suggerit remedia, quæ omnia tamen, nisi methodicè & secundum indicationes exhibita, vel nihil planè, vel parum admodum juvabunt: morbus itaque ut tollatur, causæ ejusdem radicitus extirpandæ ventunt: has diximus esse mesenterii

senterii obstructions, ortas ab humoribus lentis, glutinosis,
 viscidis, acidis; ut & à lumbricis, de quorum curâ inferius;
 humores illos iterum à ventriculo, ob cruditates, malè co-
 quente suppeditari asseruimus. Ante omnia igitur, ut cru-
 ditates, tanquam primæ mali in corpore causæ, eliminentur,
 danda opera. Fiet hoc per purgantia & laxantia *ἀλω καὶ χαλ-
 τω* exhibita: in Lactentibus hoc morbo affectis usitatus Nu-
 trici vel Matri lactanti purgantia, si cætera consentiant, pro-
 pinantur, qualia sunt *Manna, Rhabarbarum, senna, syrupus florum
 persicorum, syrupus de cichor. cum Rheo &c.* sic enim & virtus pur-
 gativa per lac infanti quoque communicatur: Lactenti ipsi
 tamen quoque *syrupus violarum, rosar. sol. simpl. mel. rosaceum*
 exhiberi potest; & si nausea propensioque ad vomendum
 urgeat, emeticum exhiberi poterit, quem in finem commen-
 dant *radicem ireos florentine* ad grana aliquot, vel *syrupum ali-
 quem Antimoniale* emeticum in f. q. *aqu. menth. betonic. flor. til. fœnicul.*
 dissolutum, repetitis tamen, ut benè monet *Ettmüllerus*, vici-
 bus magis tantillâ dosi, quàm simul & semel propinan-
 dum: syrupus ejusmodi suavissimus supra laudato D. D. He-
 gnere usu venit felicissimo cum successu, cujus sequens est
 descriptio; *R. succ. cydonior. recent. ℥j. infunde vasi vitreo, adde
 Vitri Antimonii pulverisati ℥β. Stent in loco calido per tres quatuorve dies,
 sæpius agitando, postea lento igne decoquantur, coctaq; statim filtrentur:
 succo filtrato addantur sacchar. optim. ℥viij. coquantur iterum ad Sy-
 rupi consistentiam, cujus dosis in adultis à ℥β. ad ℥j. cum aquâ
 cinnamomi buglossatâ vel borraginatâ, aut alia convenien-
 ti: Tenellis verò infantibus una, duæ, pluresve, pro circum-
 stantiarum ratione, guttæ sufficient. Interim non contem-
 nenda, quæ alvo vel infunduntur, ut clysteres, vel intru-
 duntur, ut suppositoria; imò si solis hisce res tota expediri
 possit, non opuserit ad reliqua confugere. Suppositoria usi-
 tatè fiunt vel ex *butyro salito*, vel ex iis quæ supra dicta sunt:
*clysmata ex decocto althææ, malvæ, chamomillæ, seminis anisi, fœ-
 niculi, addito melle rosaceo vel rutaceo cum Sale Tartari aut rutæ* ad
 unam duasve pro re natâ uncias præscribi possunt.*

§.2. In ab lactatis eadem prorsus methodus observabi-
 tur, sed purgantia non nihil validiora commendabuntur, pro-

ut sunt *Syrupus ros. f. compos. Syrup. de Rhamno catharticus*, quem cum *syrupo fumaria* mixtum magni facit *Ettmüllerus*: Hic idem grana duo vel tria radice jalappæ cum triplo C. C. usti vel phil ppt. ut & Mannam Calabrinam puriorem ad ʒij. vel ʒß. pulvi admixtam blandè & tutò laxare scribit. Hisce tamen & similibus omnibus præferimus *Trochiscos Hermeticos Clarissimi Dn. D. Henrici Screte Medici Scaphusiani Celeberrimi, Patroni & ultra annum Præceptoris nostri observantissimi*, quorum sequens est descriptio: R. Mercurii dulc. per repetitas sublimationes optimè purgati ʒß. Diagrydii per sulfuris fimum probè correcti ʒij. gr. VIII. C. C. Phil. preparat. ʒj. Cinnamon. acut. ʒj. Sacchar. albiss. ʒj. Cum mucilagin. gum. tragac. q. s. addit. conserv. rosac. ʒj. vel ʒij. F. Trochisci Num. LXIV. quorum unicus anniculo; bimulo atque trimulo duo, &c. pro dosi exhibentur.

§.3. Mundatis sic primis viis, ad aperientia, de obstructa, resolventia, incidentia, vel quocunque nomine appellare eadem velis, statim accedendum, eaque quâ interna, quâ externa. Internorum classis concinnabitur ex iis, quæ apta sunt nata acidum in tenellorū corpore abundans destruere, viscidos succos incidere, sicque ad permeandas vias idoneos reddere; atque horum electio aliqua est instituenda, neque enim omnia promiscuè in principio tantopere conveniunt: nobis apprimè eorum placet methodus experientiâ non minus quàm ratione confirmata, qui primùm *Volatilia* eaque in primis *Urinosæ*, postmodum *oleosa aromatica*, demum *fixa absorbentia* in usum trahunt.

§.4. Volatilium classem faciunt *spiritus Sal. armon. vel simplex*, vel *redditus aromaticus*, prout est *anisatus, caryophyllatus*; *spiritus C. C. aut ejus sal volat. spiritus fuliginis, sanguinis, urina*; *Ens Veneris ex Vitriolo calcinato & edulcato ac sale armoniaco per repetitas sublimationes paratum*; *Liquor C. C. succinatus Dn. D. Michaëlis*, cujus descriptionem *Ettmüllerus* tradit dissertatione sæpius jam allegatâ: liceat & addere hisce, quæ ex scorbuticis plantis petuntur. Ista verò jam omnia sub circumspectâ & ad guttulas vel grana tantum, pro ætatis aliarumque circumstantiarum ratione, limitatâ dosi aliquoties de die exhiberi possunt cum idoneis vehiculis, aquis sc. & syrupis: commendantur

dantur in hunc finem *aqua menthae, fœniculi cinnanom, &c. syrupi* item *bellidis minoris, aperitivus Mindereri*, ut & succi plantarum antiscorbuticarum, ex quibus etiam syrupus aliquis magistralis ad normam *syrupi Sceletyrbici* Officinis Scaphusiensibus usitati parari poterit v. g. *R. Fol. recent. cochlear. nasturt. aquat. trifol. fibrin. Cardamin. chelidon. minor. heder. terrestr. flor. bell. minor. Turion. lupul. ana partes aequales*; contundantur in mortario marmoreo, exprimatur inde succus confestim, cuius spirituosior pars mox quoque in cucurbitâ abstrahatur ad sufficientiam: reliquus in cucurbitâ succus cum mediâ quantitate sacchari ad Tabularum consistentiam coquatur; (probe tamen, priusquam hæc coctio instituitur, mundandus est succus & per colum trahiendus) postquam dein sic coctus ferè refrixit, affundatur spirituosâ aqua è succo antea elicitâ, donec consistentia syrupi habeatur, qui dein in vase probe clauso asservandus. Plantæ ad syrupum hunc commendatæ ubi habere nequeant, substitui poterunt sequentes, nempe *Cherifolium, fœniculum, fumaria, melissophyllum Fuchs. flor. salv. agrest. flor. aquileg. alliaria, beccabunga, erysimum, nasturtium indicum, aliæque* hujus generis.

§.5. In censum *oleosorum aromaticorum* referimus *anisum, fœniculum, castoreum, cinnamomum, myrrham, aronis radicem, pulverem stomachicum D. Birckmanni*, ex quibus cum saccharo permistis tragema fieri potest acidus austerosque in corpore humores mirè temperans. Ettmüllerus hisce addit *Theriacam & Mithridatium*, quæ ad gr. i. ij. pro ætatis ratione exhibet.

§.6. *Fixiorum absorbentium* classi adnumeramus tum ex animali, tum è minerali Regno petita; ex *Animali* regno depromimus *Cancris lapides, C. C. ustum, & philos. ppt. Ebur, Lapid. Bezoard. Unicorn. animal. Dentem Hippopotami, Matrem perlarum*: è *Minerali* regno autem conducunt tum sicciora, ut *chalybs* quocunque modo paratus, in primis ex eo factum cum *Antimonio Diaphoreticum Martiale ac Foviale*; *specificum* item *Poterii stomachicum*; *pulvis Quercetani cachecticus*; *cinnabaris nativa vel Antimonii, Antimonium diaphoreticum, Corallia, Succinum album, &c.* tum liquida, prout sunt *Tincturæ* ex hisce paratæ, qualis est v. g. *Tinctur. Martis apperitiva vel communis vel Vitriolata Dan. Ludovici*, quam

Ann. 3.

Ann. 3. *Ephemerid. curiosor. Germ. obs.* 250. describit, magnique pendit; item *Tinctur. scoriarum reguli antimonii*. Quæ omnia iterum debitâ dosi vel in pulveribus vel in syrupis, vel in conservis, vel in liquoribus, vel aliâ quacunque formâ aliquoties singulis diebus exhiberi & offerri poterunt.

§.7. Omnibus hisce intentionibus vel unicum & solum *Specificum Antatrophum*, celeberrimis Scaphusianæ Civitatis Medicis usitatissimum, satis faciet, modò tantillo *cinnamomi*, *nucis moschatae*, *anisi*, *fœniculi*, &c. imprægnetur: illius compositio talis est: *℞. Sacchar. cand. alb. ℥ij. Salis volatilis vegetabilis fuliginos. ℥β. Radic. ireos florent. ℥ij. Radic. aron. præp. Diaphoret Jovial. Diaphoret. Martial. ocul. Cancr. præp. ana ℥j. M. F. Pulvis subtilissimus*; cui si adjicias de *semine anisi*, *nuce moschatâ* vel *cinnamomo ana ℥β.* habebis pulverem apprimè utilem, succos viscidos incidentem, resolventem, acidos & austeros temperantem atque absorbentem: exhiberi potest à *gr. v. ad ℥j* cum *syrupo bellid.* vel *scelerybico* supra descripto vel alio convenienti, & quidem mane & vesperi quotidie.

§.8. Subinde tamen, ubi cruditates persentiuntur novæ, iterum purgandum. Dum verò ejusmodi remedia in usum trahuntur, haud prætermittenda exhibitio crebra syruporum aperientium: v.g. poterit parari sequens *℞. Syrup. aperitivi Mindereri, Syrup. ros. sol. simpl. Syrup. scelerybici superius descripti ana part. æquales. Vel loco hujus syrupus & conserva è bellide* subinde offerantur, quæ enim ex hac parantur plantâ, omnium optimè obstructionibus ejusmodi mederi comperta sunt.

§.9. Externa remedia varia omninò à variis sunt decantata. Profunt ante omnia Balnea aquæ communis ex decoctione *foliorum florumq. bellidis minoris, herbarum betæ, spinachii, inthybi, malvæ, althææ, chamomillæ, pulegii, origani, primulæ veris &c. sæpius in usum vocata.*

§.10. Quotidie bis vel ter, post balnea quoque, ubi usurpantur, pectus atque venter inungitur non sine successu, linimento vel unguento è *Gummi ammoniac.* quale *Ettmüllerus* sequentem in modum parat: *℞. Gummi ammoniac. aceto. dil. solut. ℥ij Terebinth. aloës ana ℥j sevi cervini & butyri non saliti ana q. s. pro consistentiâ linimenti aut unguenti, quod in-*
super

super pauxill. ol. destillat. anis. vel fœniculi irrorari poterit. Clariss. Sylvius lib. 1. prax. cap. 14. commendat unguentum martiatum, & althææ compos. additis oleis philos. chamœmelino, lilior. albor. laurino &c. Placet aliis adeps capi, axungia anserina, cervina, gallinacea: alii jactant alia. Nobis vel solum è bellide linimentum sufficeret, idque vel simplex, vel anserinâ insuper axungia, quam tanti vulgus facit, permistum.

§. II. Nec fomenta suâ quoque carent utilitate: parari autem ea poterunt ex illisdem, quæ ad balnea sumuntur Plantis, in lacte tamen vel in vino magis coctis; & pectori atque abdomini applicatis. Bellidis atque chamomillæ decoctum reliquis ferè præstat in hunc usum.

§. 12. Omnia jam hæc si decenti methodo præscripta atque commendata sint, non video, quid amplius fieri debeat, vel possit, quod ad tenellorum salutem magis conducatur: neque etiam nobis videtur ulterius opus esse vel frictionibus frequentibus, vel scarificationibus, sinapismis, vel denique Hirudinibus aut fonticulis.

§. 13. Sed est adhuc frequens Atrophix causa Lumbricorum in intestinis congeries: Illi ergo è corpore studiose expellendi medicamentis tam internis, quam externis: Internè proficua sunt Trochisci Hermetici Scretiani, Mercurius dulcis cum saccharo simpliciter mistus, semen santonica ejusq. confectio ad ʒj. Coralina, C. C. phil. præparat. Diagryd. sal absynth. Gentianæ radix, Myrrha: & alia quamplurima, quorum Catalogum vide apud Auctores. Confectionem alkermes & Theriacam venetam cum aquâ cinnamomi dilutam in agonizante puello cum successu exhibuit Clariss. Dn. D. Binningerus Medicus Montpelgartensis. Castoreum pulverisatum à ʒβ. ad ʒj. aliquot dosibus exhibitum Zacutus Lusitanus saluberrimum expertus est. Vehiculum autem ejusmodi remediorum suggerunt Syrupus atque conserva flor. persicor. Syrup. violac. Rosar. solut. simpl. &c. Externè umbilici regioni sequeus linimentum aliquoties de die illiniri poterit: R. Ungt. de arthanitâ ʒj. Ol. colocynth. Ol. absynth. per triplicem infus. parat. ana ʒij. Aloës hepatic. Myrrhæ elect. ana ʒij. Fell. taurin. ʒβ. M. & cum chamomillæ oleo, si opus, in consistentiam linimenti redige. Laudant heic nonnulli cataplasmata ex farinâ lupinor. ex foliis rutæ, absynth.

absynth. cum oleo colocynthidos, laurino, amygd. amaran. &c. paratis.

THESIS XII.

S. 1. Restant symptomata urgentiora mitiganda, inter quæ primò occurrunt *Convulsio & Epilepsia*, quæ, dum timentur, præcavendæ *pulvere Marchionis, cinnabariq; nativâ vel antimoniali pulveribus absorbentibus superius enarratis admistis*: dum verò præsentibus sunt, clyisma statim ex *jusculo succoq; rutæ recentibus cum salis tantillo* infundatur: & si suspicio sit de cruditatibus in ventriculo stagnantibus, vomitus statim provocabitur *pennâ oleo amygd. dulc. intinctâ palatoq; intrusâ*. Convulsa membra manibus *oleo amygdal. dulc. vel aquâ vitæ, vel aquâ aliquâ epilepticâ illinitis* fricentur: Naribus admoveatur *succus rutæ cum aceto forti & assâ fœtidâ*: Sæpius quoque cochlear unum de sequenti vel simili mixtura propinetur: *R. Aqu. flor. til. hirundin. Epilept. lang. ana ʒj. Spirit. cochlear. ʒiij. Spirit. lil. convall. ʒj. Essent. castor. Spirit. sal. armoniaci ana ʒj. Matr. perlar. præparat. ʒj Cinnabar. nativ. ʒʒ. Syrupi pæon. ʒvj. M.* Vertici ac temporibus ut & naribus inungatur mixtura ex *balsamo apoplect. Oleis destill. rut. succ. castorei, caryophyll. cum oleo nucis moschatæ expresso. Hæferus in Hercule Medico* sacculum cordialem quoque commendat ex *radicis pæoniæ ʒj. foliis rutæ rec. exiccat. M. ʒ. Balsamarutæ, macis, rosar. cum succini nucistag; , oleo excepta naribus à nonnullis inunguntur*. Cessantibus ita convulsionibus per aliquot dies pulveres antispasmodici, præmisso tamen laxativo aliquo ex *mannâ solutâ in jusculo, aliisvè usurpentur ex diaphoret. Jovial. magist. cran. human. ungu. alc. præparat. succino alb. præparat. C.C. ust. Castor. præparat. Ebore præparat. Pulv. radic. pæon. & valerian. Corall. rubr. præparat. similibusque aliis. Viscum quernum, cinnabaris nativâ, & pulvis Marchionis juncta & saccharo perlato edulcata* egregium dant remedium cum *syrupo pæoniæ vel aquis antepilepticis* propinatum.

S. 2. *Tussis & respirandi difficultas*, si ob sympathiam affecto ventriculo affligant, vomitu provocato ferè tolluntur: si verò idiopathici existant affectus, & à tenui catarrho oriantur, incrassantia, *syrupus papav. de liquiritiâ, è siliquis, ut & resolventia, sperma ceti, liquor CC. succinatus, Spiritus Salis armoniaci nifatus, &c.* proderunt, primis tamen semper viis mundatis:

si à pituitâ crassâ producantur, *diaphoreticum Foviale*, *iridis florentinae ac aronis radici associatum*, *saccharoq₃ ulterius edulcatum* & cum *syrup. bellidis* datum nobis sufficeret, exterius tamen non omisso *linimento è bellide*.

§.3. *Deliquis animi viriumque prostrationibus subitaneis* occurratur aquâ aliquâ cordiali ex *aqu. borragin. flor. acac. meliss. rosar. cum syrupo flor. tunicae, matr. perlar. præparat. corall. præparat. ebor. præparat.* addito etiam tantillo *spiritus salis armoniaci*, vel *C.C. Clarif. Binningerus* ex intrusione solâ globuli moschati in anum puellam ex deliquio animam jam agentem feliciter restituit. Exterius conducent *sacculi cordiales*, *epithemata quoque*, v. g. *℞. Pulver. Marchion. epilept. ℥ij. C.C. philosoph. præparat. pulv. rosar. rubr. radic. Zedoar. doronic. ana ℥j. Aqu. pæon. meliss. ana ℥ssj. flor. tilia, cerasor. nigr. lavendul. ana 3vj. M. pro Epithemate.*

§.4. *Singultum molestiorem post excitatum vomitum* tollit *mixtura ex corallis præparat. C. C. usto, Unicorn. fossil. Castor. semin. anis. cum syrupo menthae.* Exterius *theriaca cum fermento & aceto scrobiculo cordis* imponitur in robustioribus jam; in tene-rioribus verò sufficiet *nucis moschatae & chamomillae ut & menthae oleum cum reliquis stomachicis oleis, etiam destillatis illinitum.*

§.5. *Vomitum*, nisi molestior sit, non statim sistendus, eva-
cuat enim *crudos è ventriculo humores*: si verò molestus fuerit & diuturnus, sistetur, vel *syrupis laxativis*, vel aquâ *cinnamomi cum theriaca & nucis moschatae tantillo*: *corallia quoq₃ rubra cum caryophyllis & mastiche in conserva rosarum exhibita* condu-
cunt; *cydoniorum miva* etiam utilis. Exterius *oleum stomachale Cratonis, olea menth. mastich. nucistæ, ventriculi regioni illinita* conducunt, quibus & *balsamum de Peru* adsociari potest.

§.6. *Lienteria* exhibitis *alkalibus*, quæ *acidum coagulum ventriculi glandulas obstruentem* resolvere & absorbere pos-
sunt, curabitur: *resolvent illud præprimis volatilia superiori-*
bus thesibus commendata: absorbent autem fixiora ex *Mar-*
te & Antimonio, ut & alia ex animalibus petita: *Antimonium*
diaphoreticum, Bezoardicum Martis: specificum stomachicum Poterii;
Corallia, Ebur, C.C. ustum aut philos. præparat. quibus & *pulvis sto-*
machicus Birckmanni adsociabitur. Exterius proderit sequens o-
leorum *stomachicorum mixtura*: *℞. Ol. myrtillor. ℥j. ol. nucist.*

ex press. mastich. ana 3j. ol. destillat. mac. fœnicul. ana gutt. vj. chamomill. amarac. ana gutt. iiij. M. inungatur regioni ventriculi.

§. 7. In Hypochondriorum inflatione internè anisum, spiritus salis armoniaci anisatus aut eleosaccharum aliquod: Externè verò olea carminativa chamomilla, laurin. cumini, carvi, anis, &c. conveniunt: Clysteres carminativi quoq; cum fructu injiciuntur.

§. 8. Diarrhœa si oboriat, non statim sistenda, cum critica sæpe sit viresque parùm atterat: ubi autem symptomatice redditur, auxilium ferendum adstringentibus ex Unicornu fossili, Bo'o armena, Coralliis, Ebore, Croco Martis adstringente & similibus, ut & essent. fol. quercus, plantag. cum aqu. tormentill. In aqua ordinarii potus tormentillæ radix quoque & C. C. ustum coqui possunt.

§. 9. Tormina, si à bile commotâ & acriori redditâ oriuntur, optimè cedent bilem temperantibus, qualia sunt spiritus nitri, lapis. prunell. tartarus vitriolatus decenti cum vehiculo exhibita; si autem ab acido rodente originem trahunt, volatilia oleosa aromatica magis exposcunt, scil. semen anis. cumin. fœnicul. cinnamom. castor. cum corall. atq; oculis cancri &c. Theriaca quoque pisi vel unius vel plurium magnitudine vesperi exhibenda. Externè olea chamomill. rut. cumin. fœnicul. cortic. aurant. nucist. oleum item stomachale Cratonis illinita dolorem leniunt.

§. 14. Hectica si superveniat, arcanum duplicatum, ut & ea quæ ex tartaro parantur reliquis cum fructu adsociabuntur.

§. 15. Atque hæc sunt, quæ de Puerorum Atrophîâ pro temporis ratione conscribere licuit; si quid in paucis his fortè erratum, aut minus plenè planè ac distinctè traditum, pro eâ æquitate, quâ tenuitatis nostræ nobis sumus conscii, æquum lectorem vicissim oratum & exoratum cupimus, ut, quicquid illud est, humanæ infirmitatis partim, partim temporis, quo premebamur, inopiæ benignè indulgeat, nobisque favere pergat, mutua humanitatis officia experturus. Gratias interim immortales pro infinitis beneficiis agimus, cui debetur

Μόνη τῷ Θεῷ δόξα.